

Hållbarhet & miljö

Sollentuna församling

fas 2

2019-11-26

1. INNEHÅLL

1.	Innehåll	2
2.	Om Sollentuna församling	3
3.	Sammanställning av möten, utbildning mm	4
4.	Vision och miljöpolicy	6
5.	Miljöarbetets organisation och struktur	7
6.	Församlingsinstruktionen - utdrag	8
7.	Miljöaspekter	9
8.	Nuläge och miljö och hållbarhetsmål	13
	I. Församlingens pastorala verksamhet	
	II. Förvaltning och ekonomi	
	III. Byggnader	
	IV. Kyrkogårdar och markanläggningar	
	V. Varor och tjänster	
	VI. Transporter och kommunikation	
	VII. Kemikalier och avfall	
9.	Genomförda utbildningar och utbildningsplan	31
10.	Deltagarlista grundutbildning förtroendevalda	32
11.	Miljöpåverkande installationer – samtliga byggnader	33

Bilagor <https://internwww.svenskakyrkan.se/Sollentuna%20församlingintranät/styrdokument>

- Organisation, verksamhetsstyrning och uppföljning
- Upphandlings- och inköspolicy för Svenska kyrkan Sollentuna
- Nödlägesberedskap och riskanalys
- Miljölagstiftning
- Kemikaliehantering och riskkällor
- Resepolicy
- Tänk hållbart – miljöutbildning för personal i Sollentuna församling
- Revisionsrapporter

Kontaktuppgifter

Svenska kyrkan Sollentuna

Box 13,

191 21 SOLLENTUNA

Besöksadress: Sköldvägen 10, Sollentuna

Tfn 08–505 513 00 (vx)

Kyrkoherde

Lasse Svensson

Tel: 08-505 513 99

lasse.svensson@svenskakyrkan.se

Ledningsassistent

Irène Bond

Tel: 08-505 513 35

irene.bond@svenskakyrkan.se

Miljösamordnare

Jan Strömberg

Tel: 070-567 22 45

jan.stromberg@svenskakyrkan.se

2. OM SOLLENTUNA FÖRSAMLING

Sollentuna församling i Stockholms stift är en av de största församlingarna i landet med hela kommunen som geografiskt område. Det bor 73 660 (okt 2019) personer i Sollentuna församling, varav ungefär 50 procent är tillhöriga. Kommunen växer med cirka 1000 personer per år. I jämförelse med Sverige som helhet har Sollentuna kommun en större andel barn & unga och en mindre andel invånare över 65 år, detta påverkar församlingens verksamhet.

Sollentuna kyrka, vars äldsta delar är från 1100-talet, var den enda kyrkan i församlingen till 1930 då S:t Eriks kyrka invigdes. De övriga kyrkorna i församlingen är ännu nyare; Edsbergskyrkan (1972), Kummelby kyrka (2000) och Turebergskyrkan (2010). I församlingen finns också tre begravningskapell Stillhetens kapell (1942) på Sollentuna kyrkogård, Garnisonskapellet (1922) och Silverdalskapellet (1969) på Silverdals griftegård.

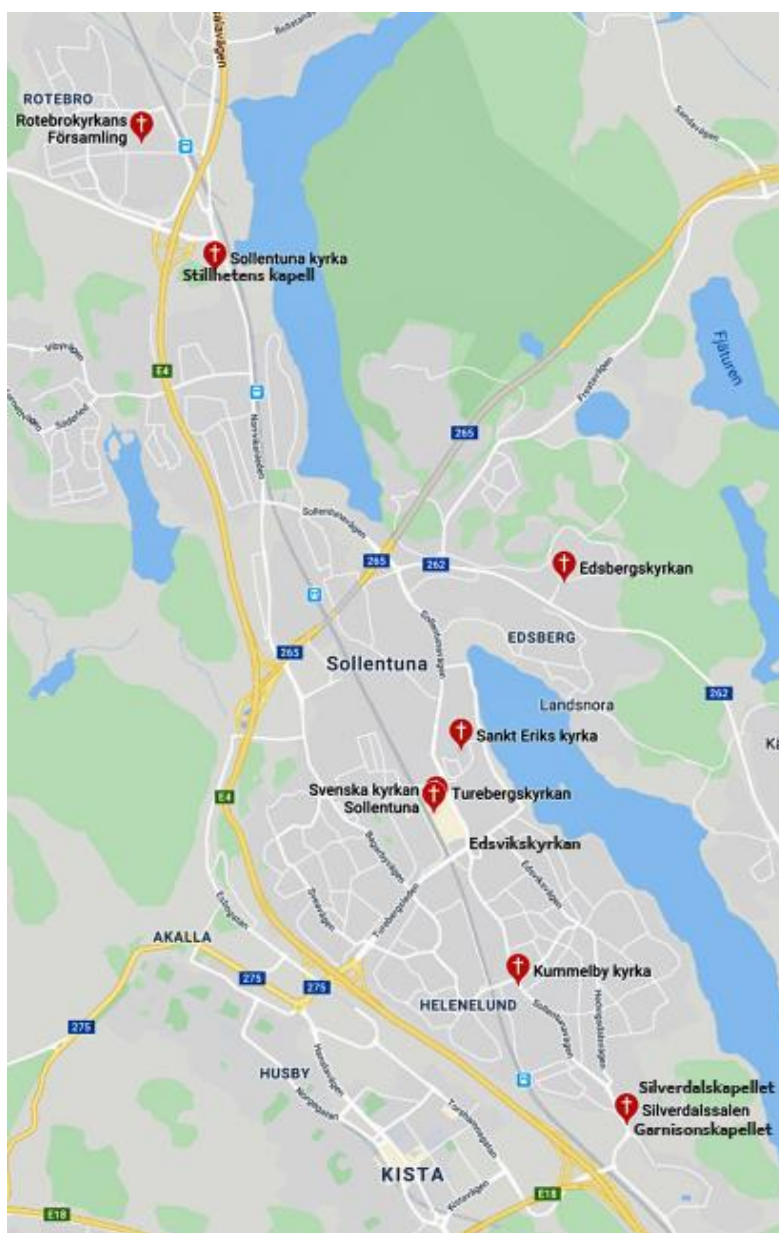
I januari 2020 påbörjas en omfattande renovering av Sollentuna kyrka. Nyinvigning blir påskdagen 2021.

Församlingen har tre begravningsplatser; Sollentuna kyrkogård, Silverdals griftegård och S:t Eriks begravningsplats. I Silverdalskapellets bottenvåning finns Silverdals krematorium med två ugnar.

Det finns två församlingshus, ett i centrala Sollentuna som tidigare var kommunalhus (1947), tills församlingen köpte det 1978 och S:t Larsgården (1994) som ligger i anslutning till Sollentuna kyrka.

Församlingen är indelad i fyra distrikt Sollentuna; Edsberg, Tureberg och Kummelby med egen personal i respektive kyrka. Distrikten leds av en distriktschef. Församlingens administration, Utveckling och Support (fd Stödenheten), finns i Församlingshuset i centrala Sollentuna.

Församlingen har goda ekumeniska samarbeten med Rotebrokyrkan och Edsvikskyrkan, båda ekumeni kyrkor samt med Pingstkyrkan.

3. SAMMANSTÄLLNING AV HÅLLBARA MÖTE, AKTIVITETER MM

2016-12-14	Sollentuna församling diplomas för Fas1.
2017	
	Miljösamordningsgruppen möts fem gånger under året.
2017-01-23	Avropsavtal tecknas med Fönix Miljö AB för återvinning av metallskrot från kremering.
2017-04-11	Miljösamordningsgruppen möts.
2017-04-18	Byggstart för nya begravningsplatsen vid S:t Eriks kyrka. Miljötänket prioriteras.
2017-05-12	Gemensam utflykt för all personal till Högbytorp sopsorteringsanläggning.
2017-08-31	Miljöinfo i samband med storsamling i Silverdalskapellet.
2017-09-17	Kyrkoval – alla nomineringsgrupper gick till val med klimatfrågan i fokus.
2017-11-21	Första hämtningen av metallskrot från krematoriet (Fönix Miljö AB).
2017-12-13	Invigning av S:t Eriks begravningsplats.
2018	
Våren 2018	Miljöörkortet genomförs på Stödenheten och kyrkogårdarna.
2018-01-22–24	Fortbildning för miljösamordnare steg 1.
2018-02-15	Storsamling för all personal med miljöinfo.
2018-03-14	Intern miljörevision.
2018-03-21	Fortbildning för miljösamordnare steg 2.
2018-04-17	Så kan du bli en miljöhjälte – öppen inspirationsväll i Kummelby kyrka.
2018-05-15	Fortbildning för miljösamordnare steg 3.
Aug 2018	NYSTART! Miljösamordningsgruppen avslutas och miljöstyrgruppens startar.
2018-08-28	Storsamling för all personal med miljötema; strövtåg på Silverdals griftegård.
2018-10-03	Miljöstyrgruppens första möte.
2018-10-11	Repr från miljöstyrgruppen träffar Kristina Sjöblom från Sollentuna miljö och energi (SEOM).
Okt 2018	Artikel i SEOMs kundtidning om församlingens miljöarbete. http://www.mypaper.se/html5/customer/422/12209/?page=1
2018-10-22	Föreläsning på universitetet med Johan Rockström, repr från miljöstyrgruppen deltar.
2018-10-25	Begravningschefen m.fl. föreläser på Stockholms stifts Kulturarvsdag om församlingens biologiska mångfaldsarbete på kyrkogårdarna
2018-11-07	Kurs i hållbar utveckling i Vantörs församling, repr från miljöstyrgruppen deltar.
2018-11-14	Miljöstyrgruppen möts.
2018-12-05	Julfest för all personal. Hållbar underhållning med meteorologen Martin Hedberg och "koldioxidbantaren" Staffan Lindberg.

2019	
Januari	Avtal tecknas med Veolia Recycling Solutions.
2019-01-09	Miljöstyrgruppen möts.
2019-01-15	Inspirationsmöte med Täbys miljösamordnare, repr från miljöstyrgruppen deltar.
2019-01-21	Miljösamordnaren möter begravningsverksamheten/kyrkogårdarna.
2019-01-22	Begravningschefen m.fl. föreläser om vårt miljöarbete på kyrkogårdarna i samband med en workshop om markskötsel på brittiska ambassaden.
2019-01-26	Veckans ros i lokaltidningen till församlingen för miljöarbetet.
2019-02-05	Miljösamordnaren möter Sollentuna kyrkas arbetslag.
2019-02-11	Miljöstyrgruppen möts.
2019-02-13	Grundläggande miljöutbildning i Täby, 5 nyanställda medarbetare deltar
2019-02-21	Miljösamordnaren möter pedagogerna.
2019-02-25	Miljösamordnaren möter stödenheten.
2019-02-29	Miljösamordnaren möter Kummelbys arbetslag.
2019-03-05	Miljösamordnaren möter Edsberg och Turebergs arbetslag.
2019-03-06	Ekumeniskt miljöseminarium i S:ta Eugenia (Irène Bond, Anders Stenström, Fredrik Hamrén deltar).
2019-03-06	Miljösamordnaren möter Kummelby DC.
2019-03-11	Miljösamordnaren uppdaterar Kyrkofullmäktige och berättar om målen.
2019-03-13	Miljöstyrgruppen möts.
2019-03-20	Intern miljörevision.
2019-04-25	Representanter från miljöstyrgruppen gör studiebesök i nydiplomerade Nacka församling.
2019-05-06	Samråd kring Sveriges huvudbudskap inför FN:s politiska högnivåforum för hållbar utveckling (HLPF) som hölls i juli 2019, på Utrikesdepartementet, representant från miljöstyrgruppen deltar.
2019-05-15	Miljöstyrgruppen möts.
2019-05-22–23	Miljösamordnaren deltar i utbildning/studieresa i stiftets regi.
2019-06-03	Miljöstyrgruppen möts på Ulriksdal.
2019-06-24	Miljöstyrgruppen möts på Ulriksdal.
2019-08-27	Storsamling/höstupptakt med miljötema för all personal; strövtåg på Sollentuna kyrkogård.
2019-09-14	Kummelby kyrka: Vernissage fotoutställning ; <i>Vad tar du med dig?</i> (7/9–6/10).
2019-09-30	Miljöstyrgruppen möter Kristina Segerström, Stockholms stift.
2019-10-01	Storsamling för all personal med Tfn-samtal (film) till "Energikällan https://www.youtube.com/watch?v=s2IEj_U7Qck
2019-10-07–09	Två repr ur miljöstyrgruppen deltar i miljöutbildning med Västerås stift "Kyrka i hållbar utveckling".
2019-10-15	Inspirationsträff om det solidariska altarbordet.
2019-10-22	Kyrkorådet slutför Svenska kyrkans digitala utbildning.
2019-11-06	Miljöstyrgruppen möts.
2019-11-11	Kyrkofullmäktige får information inför den kommande revisionen

2019-11-13	Avstämning med Kristina Segerström, Stockholms stift, om den förestående revisionen.
2019-11-14	När jorden sörjer – kristen i klimatkrisens tid. Föredrag i S:t Larsgården med Peter Halldorff.
2019-11-19	Storsamling för all personal med den avslutande lektionen i kursen <i>Tänk hållbart – Var dag med Gud</i> .
2019-12-11	Extern revision Fas 2!

Höstuptakt på Sollentuna kyrkogård augusti 2019 för all personal

4. SOLLENTUNA FÖRSAMLINGS VISION & MILJÖPOLICY

Församlingens vision

Var dag med Gud

Allt är skapat i, till och genom Kristus!

Vi ska utifrån vår tro på Jesus Kristus hjälpa människor att finna en tro på gud, ett hopp som bär och ett liv i kärlek och fred, med gud, natur och människor

Policy för hållbarhets- och miljöarbetet

Vi tänker hållbart i allt!

Vår omtanke ska synas var dag i ett hållbart arbete för varje människas andliga, psykiska och fysiska hälsa och skapelsens upprättelse och välmående. Vi arbetar för ständiga förbättringar inom hållbar utveckling. Vi efterlever de lagkrav som ställs på oss inom området.

Beslutat av Kyrkorådet den 12 september 2016.

I samband med att församlingsinstruktionen uppdateras 2020 kommer policy och övergripande miljömål att ses över.

5. MILJÖARBETETS ORGANISATION OCH STRUKTUR

I Sollentuna församling är miljöarbetet organiserat på följande sätt:

Kyrkorådet har det övergripande strategiska ansvaret. Övergripande mål, vision och miljöpolicy fastställs av kyrkorådet. Senaste uppdateringen av policyn beslutades 12 september 2016.

Kyrkoherden är ansvarig för att miljöarbetet fortskrider i praktiken och att rutiner för miljöarbetet integreras i arbetsuppgifterna. Till stöd för detta arbete, finns miljösamordnare och miljöstyrgrupp.

Miljösamordnaren sammanställer och dokumenterar miljöarbetet i församlingen, sammankallar miljöstyrgruppen, tar fram dagordningar och underlag. Församlingens miljösamordnare inför diplomering till fas 2 är Jan Strömberg förtroendevald.

I miljöstyrgruppen ingår: Jan Strömberg, miljösamordnare, Fredrik Hamrén präst, Rose-Marie Ederlöv kyrkogårdschef, Erik Graver kommunikatör och Iréne Bond ledningsadministratör. Lasse Svensson, kyrkoherde, deltar i gruppens arbete i mån av tid.

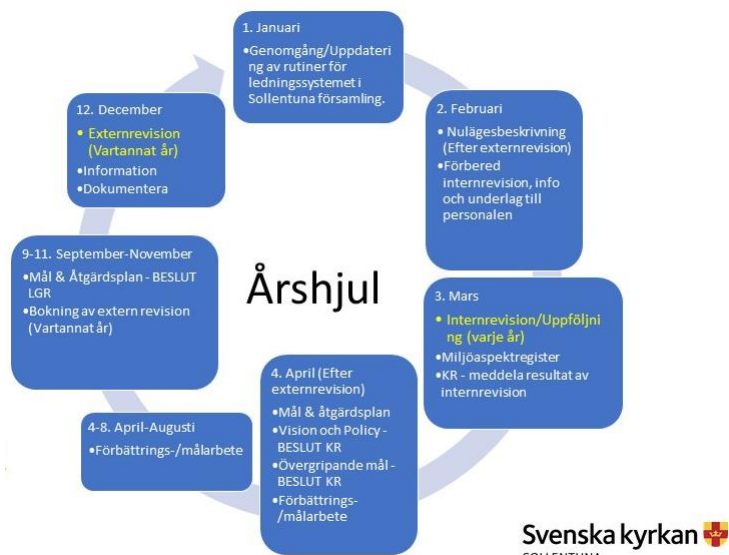
Uppdraget för miljöstyrgruppen är:

- att bereda för beslut för miljö och hållbarhetsfrågor i ledningsgrupp och/eller kyrkoråd.
- att samordna och fastställa delmål, åtgärd, tidplan och ansvarig
- att aktivt medverka i utvecklingen av det lokala miljöarbetet.
- att ansvara för kommunikation av diplomeringsprojektets framåtskridande samt vid behov med delegation till Info-stödenhet och i övrigt enligt församlingens ordning.
- att ansvara för kommunikationen med de fyra distriktsråden bl.a. för att ge möjlighet för lokala ideellt engagerade att vara ambassadörer och kompetensbärare för det lokala miljöarbetet.
- att ha också en stödjande funktion till de lokala arbetslagens miljö och hållbarhetsarbete.

Utbildningsansvar

Utbildningsansvar åvilar ansvarig chef/förman. Utbildningsansvarig på övergripande nivå är HR-funktionen. Styrgruppen bevakar helheten.

Miljö och hållbarhetsarbetets årshjul

För detaljerad information se dokument: Organisation, verksamhetsstyrning och uppföljning ver 5.

6. UTDRAG UR FÖRSAMLINGSINSTRUKTIONEN (2015)

Barnens omvärldsbeskrivning

Det är trevligt att bo i Sollentuna. Det är en fin miljö. Det är grönt det finns parker och en sjö. Vi har ett slott – Edsbergs slott och Edsviken. Det finns skogar med fina djur här. Det finns en skog precis utanför vår skola. På sommaren finns det fina träd med blommor på. Det finns sjöar – man kan bada där. Vi har en skridskobana vid skolan. Det finns mycket skog som man kan promenera eller springa i. Rösjön finns – vi kan gå dit.

Miljö & hållbarhet fullt ut!

I allt vårt dagliga arbete i församlingen: *Tänk Hållbart!*

Vi medarbetare har metoder och tänk i församlingsarbetet för "Hållbarhet" som vi dagligen tillämpar.

Vi förtroendevalda fattar våra beslut med "Hållbarhet" för ögonen. "Hållbarhet" omfattar allt:

Andlighet, vill vara föregångare och inspiratör gudstjänstliv, undervisning, diakoni, ekonomi, fastigheter, livsmedel, material, maskiner, församlingens växt, våra medarbetares kompetens, utveckling, liv och hälsa. Vi lär av andra, samverkar med andra och i allt gott arbete för "Hållbarhet". Vi genomför särskilda kompetenssatsningar när vi uppmärksammar frågor om energi, val av material, källsortering, sophantering. Detta är en del i ett större hållbarhetstänk. Miljöcertifiering är bara ett delmål på vägen för "Hållbarhet"

Detta är en del i vår mission, att utifrån vår tro på Jesus hjälpa människor att *leva ett liv i kärlek och fred i samklang med Gud, natur, människor och djur.*

Uppdatering av församlingsinstruktionen

Församlingsinstruktionen håller på att uppdateras och ska beslutas i Kyrkofullmäktige under våren 2020. I samband med detta kommer policy och övergripande miljömål att ses över.

7. MILJÖASPEKTER

Miljöaspekt: Delar av en organisations aktiviteter/verksamhet som kan påverka miljön (aktivitet som har en miljöpåverkan) en betydande miljöaspekt är en miljöaspekt som har eller kan ha en betydande miljöpåverkan

Miljöpåverkan: varje gynnsam eller ogynnsam förändring i miljön som helt eller delvis orsakas av organisationens miljöaspekter. Miljöpåverkan kan antingen vara direkt eller indirekt.

Indirekt miljöpåverkan: Följande saker ger ingen tydlig påverkan på miljön, men kan ge en indirekt miljöpåverkan.

Insamling av kollekt eller en predikan ger i sig ingen miljöpåverkan, men indirekt kan det ge en positiv miljöpåverkan om kollekten används till åtgärder som

främjar hållbar utveckling, eller om predikan leder till att människor förändrar sitt beteende och blir mer miljövänliga.

Vid värdering av indirekt miljöpåverkan: Gör en uppskattning av hur mycket pengar/antal tillfällen eller motsv. som läggs på de olika delaktiviteterna (mängd).

Gör sedan en bedömning av vilken potential del finns för att främja hållbar utveckling per krona/tillfälle eller motsv.

Värdera de olika miljöaspekterna på en skala 1-3; där 1 förekommer i stor mängd och har stor potential, och 3 förekommer i liten mängd eller har liten potential. De som värderas 1 är verksamhetens betydande miljöaspekter.

Miljöeffekt: Miljöpåverkan leder till en effekt på miljön; en miljöeffekt, t.ex. resursbrist, klimatförändring övergödning eller hälsoproblem.

Nyckeltal/Mängd: För att kunna göra en värdering behöver man mäta/uppskatta mängden av varje delaktivitet. Många delaktiviteter kan mätas som

årsförbrukning.

Andra exempel på hur man kan mäta:

- antal km uppdelat på olika färdmedel
- kg avfall för respektive fraktion per år

Allvarlighet: Gör en bedömning av miljöaspektens allvarlighet för miljön utifrån vilka miljöeffekter den leder till med hjälp av en skala 1-3; där 1 leder till allvarlig effekt och 3 till obetydlig effekt.

Värdering: De olika miljöaspekterna värderas på en skala 1-3; där 1 har en betydande påverkan på miljön, och 3 har en obetydlig påverkan. De som värderas 1 är verksamhetens betydande miljöaspekter.

I värderingen viktas miljöeffekten och mängden samman. Farligt avfall kan t.ex. ge en allvarlig effekt på miljön, men mängderna är mycket små. Värderingen blir en tvåa. Materialförbrukning har en mindre effekt på miljön, men mängderna är stora värderingen blir en etta.

Vid den första genomgången, då de betydande miljöaspekterna ska tas fram, är det viktigt att göra en så noggrann uppskattning av mängderna som möjligt. Fortsättningsvis, som uppföljning, behöver man bara ta fram nyckeltal för de betydande miljöaspekterna (värdering 1). För sin egen skull det givetvis bra att fortsätta ta fram nyckeltal även för andra miljöaspekter som är lätta att mäta, t ex. el- och vattenförbrukning.

Miljöaspekt	DIREKT Miljöpåverkan	Delaktivitet	Mängd	Värdering	Nyckeltal	Kommentar	
Transporter	Förbrukning av ej förnybara resurser -> resursbrist Utsläpp av växthusgaser -> klimat förändring Hälsopåverkande utsläpp -> försurning, övergödning, hälsoproblem	Konfirmationsresor, båt				Bunge	
		Konfirmationsresor buss				Kåfalla, Stora strand	
		Övriga gruppresor buss				Vinterläger	
		Övriga gruppresor tåg					
		Körresor				Tåg/buss	
		Taxiresor					
		Km-ersättning					
		Godstransporter					
		Kyrkans egna fordon					
Material förbrukning	Resursförbrukning vid tillverkning -> resursbrist Utsläpp vid tillverkning, användning och avfallshantering ->påverkan på luft, mark och vatten Restprodukter (se avfall)	Eldningsolja Silverdal RME					
		HVO-diesel till maskiner					
		Kontorsmaterial					
		Mat					
		Hygien, kemikalier					
		Restprodukter (se Avfall)					
		Godstransporter (se Transporter)					
Inköpta tjänster	Resursförbrukning vid tillverkning -> resursbrist Utsläpp vid tillverkning, användning och avfallshantering ->påverkan på luft, mark och vatten Restprodukter (se avfall)	Städning					
		Anläggningservice (El, regler, etc.)					
		Byggprojekt					
		GIP					
		Godstransporter (se Transporter)					
		Restprodukter (se Avfall)					

Elförbrukning	Förbrukning av ej förnybara resurser -> resursbrist Förbrukning av förnybara resurser (enegiråvaror från jord- och skogsbruk) -> resursbrist vid hårt utnyttjande Utsläpp av växthusgaser -> klimatförändring	Grön el				
		HVO eldningsolja				
		RME eldningsolja				
		Solceller				
Uppvärmningenergi användning	Förbrukning av ej förnybara resurser (fossila bränslen) -> resursbrist Förbrukning av förnybara resurser (enegiråvaror från jord- och skogsbruk) -> resursbrist vid hårt utnyttjande Utsläpp av växthusgaser (CO ₂) -> klimatförändring	Direktel (se elförbrukning ovan)				
		Fjärrvärme -.....				
		Vedeldning				
		Eldningsolja Silverdal RME				
Vatten förbrukning	Förbrukning av förnybara resurser -> resursbrist vid hårt utnyttjande Utsläpp till vatten -> övergödning	SEOM				
		Sollentuna k-g				
		Silverdal g-g				
Kyrkogårds skötsel	Påverkan på den biologiska mångfalden - -> positiv eller negativ Maskiner förbrukar icke förnybara resurser (fossila bränslen) -> resursbrist Utsläpp av växthusgaser (CO ₂) -> klimatförändring Hälsopåverkande utsläpp -> försurning, övergödning, hälsoproblem Utsläpp till mark och vatten av gödsel och kemikalier -> övergödning, förgiftning av mark och vatten Buller från maskiner -> stör människor och djur	Hårdgjorda ytor				
		Ängsytor				
		Perenner				
		Elfordon				
		HVO Diesel				
		Akrylatbensin				
		Bensin				
		Buller				
		Organisk gödning				
		Ogräsrensning manuell				

Krematoriet	Utsläpp av växthusgaser (CO2) -> klimatförändring Hälsopåverkande utsläpp -> försurning, övergödning, hälsoproblem	Rökgaser vid kremation					
Avfall	Farligt avfall ger risk för utsläpp till mark och vatten vid deponering -> risk för förgiftning av mark och vatten Förbränning av avfall ger utsläpp till luft (CO2, partiklar mm.) -> klimat-och hälsoproblem mm. Material- och energiåtervinning bidrar till att sluta kretsloppet -> Resursbristen minskas	Matavfall				SE&M	
		Avfall					
		Farligt avfall					
		Källsortering					Avtal Veolia

8. NULÄGE, MILJÖ- OCH HÅLLBARHETSMÅL

Målmatriserna:	grön = uppfyllda mål	orange = förslag till framtida mål
----------------	----------------------	------------------------------------

Nuläget avser februari 2018

I. Församlingens pastorala verksamhet

Övergripande mål

Ett liv i kärlek och fred, med Gud, natur och människor kommer till uttryck i församlingens gudstjänster, undervisning och diakoni. Församlingens uppdrag att gestalta och sprida det glada budskapet - evangelium - är också ett engagemang för miljö, fred och rättvisa. Detta kommer till uttryck i församlingens gudstjänster, undervisning och diakoni.

Gudstjänst

Övergripande mål

Tillsammans skapar vi gudstjänster som hjälper människor att finna en tro på Gud, ett hopp som bär och ett liv i kärlek och fred, med Gud, natur och människor.

Nulägesbeskrivning februari 2018

Det finns en helhetssyn på sambandet mellan kristen tro och hållbar utveckling som kommer till uttryck i gudstjänsterna. Uttrycket skiftar beroende på vem/vilka som är i tjänst samt vilka av kyrkoårets texter som används. Uttrycken kan utvecklas. Vi har haft temagudstjänster med inriktning på hållbar utveckling. Globala veckan uppmärksammas i gudstjänst och i kyrkans lokaler. På Kristi himmelfärdsdag ordnas en friluftsgudstjänst där hållbarhetsperspektivet och Guds skapelse uppmärksammas. Det tas upp distriktskollekt till natur-, miljö- och flera sociala projekt i distriktskyrkorna. Nattvardsvinet som används vid mässorna är ekologiskt producerat och likaså oblaterna. Stearinljusen är utan palmolja.

Maria Westblom och Rose-Marie Ederlöv höll i inspirationsdagen "Det solidariska altarbordet"

Gudstjänst miljö- och hållbarhetsmål

Delmål	Åtgärd/aktivitet	Resurser	Ansvarig	Planerat färdigdatum	Klart/uppföljning
Våra altarbord är gröna/solidariska avseende blommor och dekorationer	1. Inspirationsträff/workshop för vaktmästare värdinnor och andra om det solidariska altarbordet 1)	Gällande budget, Kyrkogårdschef	Präst och kyrkogårdschef	2019	16 oktober 2019 i S:t Larsgården 15 deltagare
	2. Vi använder blommor/dekorationer utifrån estetiska-, liturgiska- och miljöhänsyn	Vaktmästare/volontärer	Respektive distriktschef	Delvis 2019	2020
	3. Vi tecknar avtal med utvalda blomsterleverantörer om miljövänliga/ekologiska blommor/växter			2020	2021
Vi skapar delaktighet i gudstjänster	Andakt med musik och läsningar under <i>Earth Hour</i> i någon av distriktskyrkorna	Gällande budget, kyrkomusiker	Respektive distriktschef	mars 2019	30 mars 2019 i Sollentuna kyrka, därefter återkommande

1) Ur inbjudan till inspirationsträffen om altarbord:

Blommor är en viktig del av utsmyckningen på våra altare. Ibland tänker vi kanske bara på hur vackra de är och inte så mycket på hur de valts ut och varför, hur de har odlats, vilka som arbetat med dem och hur de har transporterats. Med mer kunskap om vad som ställs fram på altaret kan vi som kyrka också visa vårt arbete för en allt mer rättvis värld, en värld där inte barn utnyttjas för arbete, en värld utan farliga ämnen och bekämpningsmedel och utan långväga miljöbelastande transporter. Detta är vad ett solidariskt altarbord handlar om – en del av ett hållbart liv.

Diakoni

Övergripande mål

Vår diakoni är lokal och global, här och nu och över gränser. Det diakonala arbetet präglas var dag av kärlek och fred med Gud, människor och natur.

Nulägesbeskrivning februari 2018

Genom diakonin finns en helhetssyn på sambandet mellan tro och hållbar utveckling. Det finns mötesplatser för dialog och erfarenhetsutbyte om liv och olika livsvillkor i de diakonala verksamheterna (den kreativa verksamheten, stickkafé, öppen onsdag etc.) samt i sorge- och samtalsgrupper. Vi arbetar för ett mer hållbart konsumtions- och livsstilmönster i verksamheten, t.ex. återanvändning och "remake", inför vår årliga adventsbasar samt genom samarbete med flera second hand butiker.

Vi arbetar för ett mer hållbart konsumtions- och livsstilmönster på olika sätt i distrikten.

Café Blå serverar mestadels vegetarisk mat. Vi hänvisar konfidenter till "second hand"-affärer som Stadsmissionen, Skopan, Återbruket och Myrorna och har en överenskommelse med Återbruket om ett system med presentkort. I den diakonala verksamheten finns en medvetenhet då man förmedlar secondhandkläder till behövande samt att man ibland återanvänder material för att skapa nya produkter till basarer.

Men det diakonala arbetet är inte tydligt inriktat på miljöfrågor eller har inte tydliggjort hur kopplingen kan se ut. Inom diakonin skulle vi kunna fundera mer på hur sambandet mellan kristen tro och hållbar utveckling kommer till uttryck. Vi skulle kunna undersöka möjligheten att samarbeta med olika organisationer i frågor om hållbar utveckling och vi skulle kunna skapa mötesplatser för dialog mellan unga och äldre om liv och livsvillkor.

Komplettering 2019: samarbetet med de internationella gruppernas arbete med ACT ska lyftas fram.

Diakoni miljö- och hållbarhetsmål

Delmål	Åtgärd/aktivitet	Resurser	Ansvarig	Planerat färdigdatum	Klart/uppföljning
Alla anställda och förtroendevalda har kunskap om ACT	Intern-information	Kommunikationsenheten, Intranät, storsamlingar	Kommunikationschef	2019	
Sprida kunskap till församlingsbor om ACT	Information i Kyrkporten och på sociala medier och hemsida.	Kommunikationsenheten, enligt kommunikationsplanen. Internationella grupperna	Kommunikationschef Samordnaren för int grupperna	2019	Xxx besök på hemsidan. xxx träffar på Facebook + datum
Större andel av insamlade medel, kollektor och budgeterade medel tillfaller ändamål som bidrar till en hållbarare värld	Styr Kollektor, insamlingar och budget	Beslut i KR om	Kyrkoherden	2020	Dec 2020
Konkretisera insamling till Stadsmissionen	Kolla med Stadsmissionen vad som behövs, ex vis glasögon		Kyrkoherden		2020

Vissa förbättringar har kommit till utan tanke på att de formulerats som delmål - åtgärder etc. Så var det med "Projekt pallkrage":

När två av församlingens medarbetare, båda präster, sjukskrevs pga utmattningssyndrom men så småningom kunde återvända till arbetet uppstod tankarna på "Projekt Pallkrage". Hur kan vi tänka kring existentiell hållbarhet?

Maria började sin resa tillbaka till arbetslivet med att bli en av medarbetarna på kyrkogården innan hon successivt återvände till prästjobbet. Hennes första projekt blev att ta hand om Stillhetens kapell. Monikas väg tillbaka gick via MediYoga som hon utbildade sig till instruktör för, och nu leder två grupper i veckan. Där finns deltagarna som har eller har haft utmattningssyndrom.

Undervisning

Övergripande mål

Undervisningen leder till att människor växer i tro, för vad dag med Gud, natur och människor. Med hoppet för evigheten. Vår undervisning präglas av att vi ser ett sammanhang mellan varje individs andliga, psykiska och fysiska hälsa och vår planets välmående.

Nulägesbeskrivning februari 2018

En helhetssyn på sambandet mellan kristen tro och hållbar utveckling kommer också till uttryck i vår undervisning, både i teori och praktik, för vuxna, konfirmander och barn. I konfirmandundervisningen ingår omtanke om naturen och jordens resurser som en del av det ansvar Gud har gett oss att förvalta,

men kopplingen är inte tydlig till fördjupning kring miljöfrågor. När vi anordnar kurser ställer vi inte systematiskt miljökrav på kurs- och konferensanläggningar eller har en medvetenhet om hur vi ska integrera ett miljö- och hållbarhetsperspektiv i våra kurser. Det finns delvis ett återkommande "miljötänk" i barnverksamheten.

Personalen erbjuds reflektion över liv och vardagsval genom egna andakter i samband med personalmöten.

I församlingen anordnas t.ex. pilgrimsvandringar och retreatar i egen regi. Personalen erbjuds tillfällen för inre och yttre växt genom att på arbetstid få ta del av sådana verksamheter som arrangeras i Stiftet eller i församlingens olika distrikt. Vi fortbildar oss i frågor som rör sambandet mellan kristen tro och hållbar utveckling.

Vi gör även perspektivet hållbar utveckling synligt i vår körverksamhet genom miljö- eller skapelserelaterade sångtexter samt genom återanvändning av notblad.

Undervisning miljö- och hållbarhetsmål

Delmål	Åtgärd/aktivitet	Resurser	Ansvarig	Planerat färdigdatum	Klart/uppföljning
Förstärka miljö/hållbarhetsmedvetandet hos medarbetarna samt inspirera till att vara lokala bärare av hållbarhetstanken.	Framtagning av miljöutbildning enligt utbildningskonceptet <i>Tänk hållbart</i> ". (Se bilaga) Utbildningen genomförs i fyra avsnitt á 2-3 timmar	Gällande budget, volontär + präst som utvecklare och lärare	Respektive distrikts/enhetschef	December 2019	Kursavsnitt 1-3 genomförda 2018 vid 9 tillfällen. Avsnitt 4 genomfört i november 2019
Varje konfirmand känner till sambandet mellan skapelsen och församlingens hållbarhetsarbete	Planeras, genomförs och utvärderas i arbetet med konfirmation. Sker med utgångspunkt från <i>Biskopsbrevet om klimat.</i> och den interna kursen <i>Tänk hållbart</i> samtalsgrupper för vuxna. Vad som görs specificeras på distriktsnivå	Kommunikationsenheten, intranät, storsamlingar	Präst och pedagog ansvariga för konfirmationsgrupperna	Våren 2018	Drygt 300 konfirmander sommaren 2018 därefter årligen återkommande
Säkerställa systematisk uppdatering av personalens utbildningsstatus	Miljö/hållbarhetsutbildning införs i <i>ÅRSHJULET</i> för utbildning	Gällande budget	HR	Hösten 2019	Implementerat hösten 2019
Förtroendevalda (KR) känner till sambandet mellan skapelsen och församlingens hållbarhetsarbete	KR genomför den nya nätbaserade <i>Svenska kyrkans digitala miljöutbildning</i>	Miljösamordnaren, KR-ordföranden. Kursmaterialet är tillgängligt utan kostnad	Miljöstyrgruppen	Oktober 2019	75 % av berörda ledamöter 2019
Övriga förtroendevalda tänker hållbart	Kommunikationsplanen samt tillgång till <i>Svenska kyrkans digitala miljöutbildning</i>	Kommunikationsenheten	Miljöstyrgruppen	Löpande från 2019	Avstämning 2020
Vi anlitar hållbara kursgårdar	Vi påverkar våra kursgårdar med att ställa krav på hållbar profil när det är möjligt	Resp distrikts- och enhetschefer Konfirmandsamordningsgruppen	Bitr kh	December 2020	2020

Mission/Kommunikation

Övergripande mål

är vår sändning i världen och uttrycks genom gudstjänst, undervisning och diakoni, församlingens övriga verksamhet och funktioner.

Nulägesbeskrivning februari 2018

Nuläget beskrevs aldrig.

Nulägesbeskrivning oktober 2019

Vi tänker hållbart i allt och det kommer också till uttryck i vårt missions/kommunikationsarbete genom att de internationella projekt som vi stöder leder fram till ett hållbarare liv. Församlingen har ett stort engagemang i internationellt stöd- och hjälparbete, dels i lokala långsiktiga projekt som bärs av distrikten, dels i aktiviteter och engagemang tillsammans med Svenska kyrkans internationella arbete.

Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.

Mission/kommunikation miljö- och hållbarhetsmål

Delmål	Åtgärd/aktivitet	Resurser	Ansvarig	Planerat färdigdatum	Klart/uppföljning
Vi medverkar till att Sollentunaborna har kunskap om församlingens miljö- och hållbarhetsarbete	1. I minst 75 % av årets utgåvor av Kyrkporten finns information om miljö- och hållbarhetsarbetet	Kyrkportens redaktör	Kommunikationschef	Löpande 6 – 8 nummer/år	Se tidningsurklipp i bildspel https://www.svenskkyrkan.se/filer/Milj%c3%b6%20i%20Kyrkporten.pdf
	2. Kyrkporten omvandlas från separat publikation till bilaga i lokaltidningen "Mitt i" 1)	Kommunikationsenheten, omläggningen Budget- besparing	Kommunikationschef	Från och med marsutgåvan 2019	Första utgåvan Mars 2019

1) Trycksvärtslukten från Kyrkporten bedömdes som ett arbetsmiljöproblem av PostNord, vilket gjorde att de krävde inplastning för att kunna hantera den. Detta födde förslaget att låta Kyrkporten i stället bli en fyrsidig inlägg i Lokaltidningen Mitt i. Därmed löstes ett arbetsmiljöproblem, vi skapade ett mål och löste det med en åtgärd.

GRÖN KYRKA sid 7
Hållbarhetsarbetet vässas
med botande fär, fossilfri
desal och elcyklar.

NY PÅ JOBBET sid 3
Stockholms stift nye
biskop heter Andreas
Holmberg.

DAGS FÖR DOP? sid 9
Boka enkelt på webben.
Välj den kyrka och tid
som passar för dig.

Svenska kyrkan
SOLLENTUNA

KYRK+ PORTEN

EN TIDNING FRÅN SVENSKA KYRKAN SOLLENTUNA † NUMMER 5 OKTOBER 2019

ATT FÖRLORA ETT BARN

sid 4-5

Det finns få ord som kan trösta den som förlorat ett barn. Men en människas fysiska närvaro och medmänskliga handlingar kan bära genom mörker, sorg och saknad. Det fick Johanna uppleva när hon förlorade sin son Isak.

FÖRSTA HJÄLPEN VID SORG sid 5 Konkreta tips som gör det lättare att finnas där för någon som sörjer.	EN NORMAL REAKTION sid 8 Sorg kan se olika ut, men är en normal reaktion på en förlust.	ALLHELGONA I SOLLENTUNA sid 7 Öppet hus, konserter, musik- och minnes-gudstjänster.
---	--	--

Artiklar i Kyrkporten om hållbarhet och miljö:

<https://www.svenskakyrkan.se/filer/Milj%c3%b6%20i%20Kyrkporten.pdf>

VECKANS ROS

Veckans ros till Sollentuna församling, Irene, Roger och Jan för deras miljömål. Biologisk mångfald och deras hållbarhetsfilosofi på alla områden. Kyrkan visar oss vägen, när alla andra blundar.

Sollentunabo

Januari 2019 fick församlingen veckans ros av lokaltidningen **Mitt i**.

II. Förvaltning och ekonomi

Övergripande mål

Kapitalförvaltningen är långsiktig med betryggande säkerhet och sker på ett etiskt försvarbart sätt. De medel vi förvaltar placeras på ett sätt som tar hänsyn till hållbar utveckling och stämmer överens med kyrkoordningen och Svenska kyrkans grundläggande värderingar.

Nulägesbeskrivning februari 2018

Vi prioriterar samhällsnyttan av vår förvaltning, men vi har ännu inte grönt eller socialt bokslut. Målet omformuleras för fas-2.

Miljö- och hållbarhet är angivet som ett fokusområde i "Riktlinjer för arbetet med budget verksamhetsåret 2018". I övrigt anges inga direktiv eller mål för miljö- och hållbarhet.

Församlingen har antagit en placeringspolicy. Tidigare riktlinjer för medelsförvaltningsreglemente utgår. Den nya placeringspolicyn är antagen i kyrkorådet 2016 och i kyrkofullmäktige mars 2017.

Förvaltning och ekonomi miljö- och hållbarhetsmål

Delmål	Åtgärd/aktivitet	Resurser	Ansvarig	Planerat färdigdatum	Klart/uppföljning
Vi har digitala lönebesked	Implementera nytt lönesystem	Budget 2017	Ekonomi-och fastighetschef	Januari 2017	Januari 2018
Personal och förtroendevalda har info om hur församlingen placerar sina ekonomiska medel	Info vid personalmöten samt vid KR- och DR-möten	Kommunikationsenheten, omläggningen innebär en viss besparing	Ekonomi-och fastighetschef	Våren 2017	Februari 2018
I församlingens årsredovisning ingår grönt bokslut för a) fossilt bränsle och b) sophantering c) energiförbrukning d) resor	Mäta och fastställa nyckeltal. (basår)=2019	Fastighetsansvarig	d). Ekonomi-och fastighetschef Den som tankar. Att redovisa även köp med eget First Card.	a), b) December 2019 c), d) December 2020	a), b) Mars 2020 c), d) Mars 2021
Vi har ett digitalt tidredovisningssystem	a) Undersöka marknaden och välja system b) Införa valt system	a) HR, ekonomi-och fastighetschef b) Godkänd budget	Kyrkoherde	Hösten 2020	Våren 2021

Begravningschefen m.fl. föreläser om vårt miljöarbete på kyrkogårdarna i samband med en workshop om markskötsel på brittiska ambassaden.

III. Byggnader och fastigheter

Övergripande mål

Vi minskar energiförbrukningen för alla byggnader så nära det går som om att huset är nybyggt. (Vi tänker primäre energi i första hand enligt senaste version: Boverkets riktlinjer BFS 2017:5, BBR 25)

Nulägesbeskrivning februari 2018

År 2014 - 2015 gjordes en inventering av fastighetsbeståndet och dess status ur ett energieffektiviseringsperspektiv. Projektet genomfördes i samarbete med Stockholms stiftskansli och föreningen Etik & Energi. Vi har dock inte gjort inventeringen enligt den nya mallen med metadata. Vi har 2 system idag. Incit och AIX-pärmar. Energikonsult Chris Hellström gick igenom fastigheterna och skrev ett omfattande responsprotokoll (daterad 2015-03-19) som gav riktning för vilka insatser som är av betydelse och vilka prioriteringar som bör göras.

Uppvärmning och ventilation, befintliga system:

Vi har inte en god värmejustering. Det finns inte tilläggsisolering, men vi har tätat fönster och dörrar. Vi värmer våra fastigheter med den energikälla som är bäst ur ett miljöperspektiv just nu. Vi använder inte tariffstyrning.

Obligatorisk ventilationskontroll (OVK) genomförs enligt myndigheternas regler. Vi anpassar inte luftflödet efter CO₂ i nuläget.

Vi följer upp energianvändningen via faktura/ekonomiskt utfall (inkl. el) och vi har hittills inte gjort energieffektiviseringar som ska följas upp, vi har heller inte installerat värmeåtervinning.

Temperaturoptimering sker inte, och drift- och underhållsinstruktioner kan ibland vara svåra att förstå.

Elförbrukning:

Vi har inte upprättat ett elsparprogram, därmed har vi inte minimerat elanvändningen för drift. Vi har dock installerat timers där det är möjligt. Vår säkringsstorlek på elmätare är inte alltid anpassad efter aktuell belastning. Vi har inte fullt ut bytt till effektivare ljuskällor, det saknas en del LED-lampor. Vi är inte på det klara med hur belysning bara tänds när det finns behov. Men vi tänds fasadbelysning bara när det är befogat. Vi har inte investerat i vindkraft eller andra förnyelsebara energikällor. Men vi köper grön el. Vi har inte separata elmätare för stora elförbrukare, och tyvärr har vi inte jordfelsbrytare i alla miljöer där barn vistas.

Vattenförbrukning:

Vi mäter hur mycket vatten vi använder varje månad, men saknar rutiner för att upptäcka och åtgärda vattenläckage, vi tar inte hand om dagvattnet lokalt. Men det händer att vi använder dagvatten från Norrviken för bevattning. Vi har inte urinseparering, men vi har olje- och fettavskiljare i avlopp där det är befogat, t ex vid kyrkogårdarna.

Ny- och ombyggnation:

Vi gör en konsekvensbedömning innan vi fattar beslut om ny/om eller tillbyggnad. Vi har inte en mall för att ställa miljökrav på byggnadsmaterial, men vi tittar på riktlinjer från Sunda Hus. Vi nyttjar ny teknik för energieffektivisering så långt möjligt vid ombyggnad.

Byggnader och fastigheter miljö- och hållbarhetsmål

Delmål	Åtgärd/aktivitet	Resurser	Ansvarig	Planerat färdigdatum	Klart/uppföljning
Systematiserat återvinningsflöde från användare till entreprenör.	Teckna avtal med lämplig entreprenör	Driftsbudget	Fastighetsansvarig i samråd med vaktmästare	2018	klart våren 2019
Jordfelsbrytare i alla icke driftutrymmen	Installera där det saknas	Fastighet	Förvaltaren	2019	Klar aug 2019
Vi har koll på energiförbrukningen fastighetsvis	undermätare för korrekt förbrukning	Budget 2017	Fastighetsansvarig	Framflyttat dec 2020	Pågår uppf: dec 2020.
Vi ersätter kvarvarande el-uppvärmning med fjärrvärme	projektet med inkoppling av fjärrvärme a. i Stillhetens kapell b. S:t Eriks kyrka	Gällande budget	Fastighetsansvarig	a. 2020 b. 2020	a. pågår b. uppf: 2022.
Minska nattbelysning i Kummelby kyrka.	Omprogrammering av styrenhet.	Budget 2018	Fastighetsansvarig	2020	pågår uppf: maj 2020.
CO2 styrd ventilation: a Tureberg kyrkorum b. Lilla Himlen	Planera	Förvaltare	Förvaltare	a. 2021 b. 2022	a. Pågår b. Uppföljning feb 2020
Solpaneler på Edsbergskyrkan	Beredning/beslut i KR, KRa och KF	Aktuell budget Fastighetsansvarig och DC Edsberg	Ekonomi-och fastighetschef	Beslut under 2020	Uppföljning juni 2020

IV. KYRKOÅRDAR OCH MARKANLÄGGNINGAR/BEGRAVNINGSVERKSAMHETEN

Övergripande mål

Sollentuna begravningsverksamhet tar hänsyn till miljöaspekter samt väger in ekologiska och estetiska konsekvenser i alla beslut som tas.

Nulägesbeskrivning februari 2018

Begravningsenheten är fördelad över tre begravningsplatser; Silverdals griftegård i församlingens södra del, Sollentuna kyrkogård i norra delen samt S:t Eriks begravningsplats centralt belägen nära Sollentuna centrum. S:t Eriks begravningsplats hör till Silverdals griftegård.

Begravningsadministrationen finns i församlingshuset invid Sollentuna centrum.

Byggnaderna som utnyttjas av begravningsverksamheten är: tre personalbyggnader, tre kapell, två garage/verkstad, ett krematorium, flera förråd, materialgårdar mm.

Personalen består av sju tillsvidareanställda på begravningsplatserna, fem på krematoriet samt två på begravningsadministrationen. Därutöver anställs ca 17 personer på säsongsanställning under sju månader.

Maskin och fordonspark:

Maskiner och fordon som tas ur bruk av olika anledningar ersätts där så är möjligt av utrustning som drivs av fossilfria och alternativa drivmedel.

Trädgårdsavfall:

Vi låter en del löv ligga kvar vid häckar. Prövar att lägga barr som marktäckare istället för att köpa in motsvarande produkt. I Silverdal griftegård tas det mesta gräsklippet upp och tre gånger på våren tas kottar och barr upp, annars mullkör under säsongen. Sollentuna kyrkogård mullkör. Löv tas om hand delvis av Hagby Återvinningscentral som komposterar och delvis av Silverdal griftegård som lägger i hög och fyller ut i sumpig mark.

Klippning:

1 gr/v, 2 dagar i veckan. Ogräs, rensas mekaniskt, men när det kan behövas används pelargonsyra (ca var tredje vecka).

Kompostering:

Ingen egen kompostering. Tas om hand av Hagby Återvinningscentral, som gör fyllnadsjord alternativt läggs på hög i Silverdal. Liten del vänds, i mindre skala.

Restprodukter:

Går till Hagby Återvinningscentral, men dyr deponi, minskande volymer.

Sågat material hämtas utan kostnad och omvandlas till flis av entreprenören.

Gödsling:

Ingen gödsling av gräs. Buskar gödglas med höns gödsel i första hand och perenner ibland med NPK. Prövar gräsklipp som gödning och marktäckare på ett ställe.

Biologisk mångfald:

Fågelholkar, byts ut, och sätts upp, vi anlägger växtbäddar med bi- och fjärilsväxter, vi låter vissa döda träd ligga kvar. Vi lämnar vissa ytor utan hävd. Förbättrat biotop för solitärbin, sand i dagen och högstubbar.

Växter:

Altarblommor och övriga växter köps ekologiskt odlade när så är möjligt. Ettåriga sommarblommor, köps in närodlat från Skalleberg i Järfälla. §Vi erbjuder perenner men "ingen" köper. Bättre marknadsföring behövs.

Speciella inköp:

Ett stort inköpstillfälle är inför allhelgonahelgen. Då köps det in fikabröd, kaffe, the, saft (ca 1500 komposterbara engångsmuggar, skedar och pappersservetter, ca 3 000 muffins, ca 10 000 pepparkakor samt ca 100 marschaller i plåt.

I övrigt:

Det finns tankar på att lansera kyrkogårdarna som estetiska kultur- och naturplatser.

Krematoriet:

Frågan har väckts om på vilket sätt överskottsenergi kan användas. Denna värme fläktas bort.

Ängsblommor på Sollentuna kyrkogård

Kyrkogårdar och markanläggningar miljö- och hållbarhetsmål

Delmål	Åtgärd/aktivitet	Resurser	Ansvarig*	Planerat färdigdatum	Klart/uppföljning
Stimulera den biologiska mångfalden	Sätta upp fågelholkar på ett medvetet sätt, plantera "bi- och fjärlsväxter", låta vissa utvalda områden blomma innan hävd, ta bort grässvål på utvalda ytor för att blottlägga sandig mark och lämna nertagna trädstammar att ruttna.	Drift- och anläggningsbudget. Kyrkogårdspersonal	Respektive Kyrkogårdsföreståndare	Oktober 2017	Augusti 2018
	a) Anskaffa bisamhällen till Silverdal 2017 och Sollentuna 2019	Driftbudget köpta tjänster. Kyrkogårdsföreståndare	Respektive Kyrkogårdsföreståndare	Silverdal: 2017 Sollentuna: Avvakta erf. från Silverdal	Silverdal augusti 2017 Sollentuna 2019
	b) Plantera nektarproducerande perenner c) Sätta upp insektshotell och skapa sandytor lämna högstubbar och död ved	Anläggningsbudget. Kyrkogårdspersonal	Respektive Kyrkogårdsföreståndare	Sommar 2019	Oktober 2019, uppföljs/dokumenteras löpande under sommaren genom fotografering
	d) Sätta upp fågelholkar och ekorrbon e) Utfodra fåglar och ekorrar vintertid	Budget drift. Kyrkogårdspersonal	Respektive Kyrkogårdsföreståndare	Sommar 2019	Oktober 2019, uppföljs/dokumenteras löpande under sommaren genom
	f) Minska arealen klippta gräsytor/öka arealen blommande ytor genom att göra uppsläppta gräsytor mer estetiskt tilltalande. g) anlägga ängsmarker	Budget växtmaterial och markanläggning. Kyrkogårdspersonal	Respektive Kyrkogårdsföreståndare	f) 2018 g) 2019	Oktober 2019, uppföljs/dokumenteras löpande under sommaren genom

*Fr om 20190901 utsågs de två kyrkogårdsföreståndarna till kyrkogårdschefer.

Delmål	Åtgärd/aktivitet	Resurser	Ansvarig *	Planerat färdigdatum	Klart/uppföljning
Reducera användandet av fossila drivmedel	1 Betande får på kyrkogårdarna. Hästdragen slåtermaskin	Driftbudget, köpta tjänster på avrop	Respektive Kyrkogårdsföreståndare	Sommar 2018 därefter löpande	Sensommar 2018. Kontroll: Betning/slätter har utförts med tillfreds-ställande resultat
	2 Effektivisera hanteringen av biodiesel a) Utredda möjligheten att långtidsförvara biodiesel (HVO) i cisterner på kyrkogårdarna b) Tanka dieseldrivna bilar och maskiner med HVO från egna cisterner på resp. kyrkogård	Gällande budget dyrare literpris transporttid	Respektive Kyrkogårdsföreståndare	1:a kv. 2019	Infört maj 2019
Studera utvecklingen (minskningen) av vår användning av fossil olja och bensin	Mäts via kvitton och fakturor från och med 2015 och framåt. 2015-2017 mäts medelsförbrukningen per år i kronor. (tankning av våra cisterner)	Respektive Kyrkogårdsföreståndare	Kyrkogårdschef	Oktober 2017 därefter Löpande tills vidare	Silverdal k-g (2015-2017) utfall 54 551kr /år Utfall 2019 tom. dec. 23 183 kr = minskning 57 % Sollentuna k-g (2015-2017) utfall 76 000 kr/år Utfall 2019 tom. dec. 23 919 kr = minskning 68 %

*Fr om 20190901 utsågs de två kyrkogårdsföreståndarna till kyrkogårdschefer.

V. VAROR OCH TJÄNSTER

Övergripande mål

När inköp behöver ske handlas varor och tjänster med hänsyn till hållbar utveckling (det ekologiska, sociala och ekonomiska).

Nulägesbeskrivning februari 2018

I församlingen finns en *Upphandlings-och inköbspolicy* samt en *Checklista – Att tänka på vid inköp*. Vi använder så långt möjligt Svenska kyrkans ramavtal och leverantörer *Inköskatalogen*. Vid övriga mindre inköp ställs inte alltid miljö- och rättvisekrav på leverantörerna och tas inte alltid hänsyn till de ekologiska och sociala konsekvenser som inköpen medför. Här behövs kompletterande utbildning för personal som gör dagliga mindre inköp.

Möbler och textil:

Numer väljs ofta nyinköpta textilier som inte behöver kemtvättas, liksom en medvetenhet om miljökrav vid inköp av möbler, men det finns ingen genomgående medvetenhet vad gäller deras miljöbelastning vid odling och produktion.

Vid nyinköp av armaturer väljs numer sådana med effektiva lysrör eller LED-lampor.

Kontorsmateriel:

Alla utskrifter sker dubbelsidigt.

Kontorsmaskiner

Energisparfunktionen på datorer och kontorsmaskiner är aktiverade på flera ställen, men det är oklart om det gäller alla. Vi tror att vi ofta stänger av maskiner när de inte används. Nya kopiatorer har dubbelsidig kopiering som standard. Men oklart hur det står till med de äldre. Vi prioriterar låg energiförbrukning vid inköp av nya maskiner. Vad gäller kontorsmaterial mäts inte papperskonsumtionen och vi har inte upprättat en basutbudslista. Vi köper enbart miljömärkt papper och vi anlitar svanenmärkta tryckerier eller tryckerier som klarar motsvarande krav. Vi återlämnar använda tonerkassetter och bläckpatroner för återvinning, men köper inte återanvända miljömärkta sådana.

Livsmedel:

Vi ställer miljö- och rättvisekrav när vi köper livsmedel och köper i mesta möjliga mån ekologiska produkter. Varorna ska vara märkta, utifrån sociala, etiska och miljömässiga kriterier, med Fairtrade, KRAV eller motsvarande. Vi föredrar att handla lokalt. När mat serveras följer vi säsongens utbud, men också våra traditioner. Vi serverar inte så mycket köttprodukter bl. a för att minska matens miljö- och klimatpåverkan. Vid enstaka tillfällen serveras köttpålägg. Allt kött som serveras är svenskproducerat för att energiinsatsen ska vara så liten som möjligt och för att vi ställer djuretiska krav. Flergångsservis används varje dag, men vid enstaka tillfällen används komposterbara kaffemuggar, exempelvis på Fairtrade-dagen. Enportionsförpackningar köps som regel inte in.

Varor och tjänster miljö- och hållbarhetsmål

Delmål	Åtgärd/aktivitet	Resurser	Ansvarig	Planerat färdigdatum	Klart/uppföljning
Våra olika caféers/serveringars ekologiska, vegetariska och rättviseprofil är synlig för gästerna.	Vi sätter upp skyltar som på ett inspirerande och kunskapsinriktat sätt kommunicerar vår profil. Vi följer upp genom att personalen samtalar med gäster om profilen	Cafépersonal	Distriktschef och respektive caféansvarig	Oktober 2017	Café Blå i Turebergs distrikt genomfört 2018
Vi har slutat att använda icke miljöanpassade engångsartiklar, och om så krävs använder vi komposterbara engångsartiklar.	Vi slutförbrukar de engångsartiklar som finns, därefter köpstopp. I nödfall köps det endast artiklar som sorteras som papper (SEOM)	Cafépersonal	Respektive distrikts-/enhetschef	2017	Slutförbrukning pågår
Vi tänker hållbart vid inköp	Uppdaterad inköpspolicy	Ledningsadministratör	Ekonomi-och fastighetschef Resp distrikts/enhetschef är inköpsansvarig	Oktober 2019	Fastställd av KR 24 oktober 2019. Publicerad på Intranätet i november

VI. TRANSPORTER OCH KOMMUNIKATION

Övergripande mål februari 2018

Resandet är så långt som möjligt miljövänligt och bidrar till att minska vår ekologiska belastning.

Nulägesbeskrivning

Persontransporter:

Vi har antagit en resepolicy som syftar till att resandet ska vara så miljöanpassat, trafiksäkert och kostnadseffektivt som möjligt, vilket gör att vi reser mindre i tjänsten nu än tidigare. Miljökrav ställs på våra tjänsteresor för personal och förtroendevalda i den mån det är möjligt. Exempelvis är bussföretaget, som vi har avtal med, miljöcertifierat. Vi arbetar för att minska utsläppen från våra resor inom församlingen och vid tjänsteresor genom att cykla och gå mer mellan tjänsteställena. Vi tar inte bilen i onödan.

Vi omprövar behov och ersätter succesivt våra äldre egna fordon med fordon miljöklassade enligt vid tillfället gällande specifikation

Dokumenthantering:

Så långt det är möjligt använder vi e-post och intranät samt sociala medier för att ge tillgång till elektroniska dokument. Därmed undviker vi utskriftskopiering och utskick av protokoll och andra standardsförsändelser. Externt skickar vi brev med B-post i första hand.

Transporter och kommunikation miljö- och hållbarhetsmål

Delmål	Åtgärd/aktivitet	Resurser	Ansvarig	Planerat färdigdatum	Klart/uppföljning
Församlingens bil "Silverpilen" ska ersättas	Utreda behov utifrån följande baskrav: miljöklassad, person- och godstransporter. Ta in offert	Finansieras genom köp enligt gällande budget	Ekonomi- och fastighetschef	Våren 2017	Införskaffat VW Caddy gashybrid våren 2018
Medvetandegöra val av regionalt/internationellt resande i samband med kurser/utbildning, studiebesök etc.	Framtagning av lämplig ansökningsblankett/attestrutin	Ledningsadministratör	Resp. distrikts/enhetschef, Kyrkoherde	2:a kv. 2019	Blankett/rutin tagen i drift maj 2019
Meningsfulla och hållbara sammanträden på distans	Införa rutiner (system) för digitala konferenser	IT-ansvarig Nationell nivå	Bevakas av Kommunikationschef	2021	
Församlingens servicebil ersätts av miljöklassad bil	Inköp utifrån baskrav: miljöklassad, inredd för servicearbeten	Finansieras genom köp enligt gällande budget	Ekonomi- och fastighetschef	Feb 2020	2020

VII. KEMIKALIER OCH AVFALL

Övergripande mål

Användandet av kemikalier och avfall minimeras för att inte belasta miljön och skada människors hälsa.

Det sker genom ständiga förbättringar och genom att följa lagstiftningen. Församlingen har ett fungerande källsorterings- och kretsloppsystem.

Nulägesbeskrivning februari 2018

Avfall rester och farligt avfall:

Där miljöarbetet syns mest är i den dagliga avfallssorteringen. Avtalsrelation har knutits med en entreprenör som omhändertar merparten av sorteringsopor för återvinning för samtliga enheter och distrikt. Det kommunala energi- och miljöbolaget tar hand om hushållskompost och brännbara sopor. Eventuellt trädgårdsavfall (löv och grenar) hämtas av kyrkogårdens personal. Vi lämnar in alla uttjänta kontorsmaskiner och telefoner till vår IT-ansvarig och använder våra tekniska "prylar" tills de går sönder. Begagnat kontorsmaterial återanvänds. Begagnade möbler sänds till ett centralt beläget förråd i församlingen för eventuell återanvändning. Vi undersöker alltid om vi kan använda begagnade möbler, lampor och textilier innan vi köper nytt. Tonerkassetter och bläckpatroner lämnas in för återanvändning.

Sopkärl för alla avfallskategorier har införskaffats. Hanteringen varierar mellan enheter och distrikten beroende på lokala förutsättningar som t.ex. dedicerade utrymmen och lokalernas utformning. Den interna hanteringen går i nuläget inte smärtfritt i samtliga distrikt och enheter. Detta kan kräva investeringar och måste åtgärdas under året.

Det farliga avfallet samlas in och skickas till kyrkogårdsförvaltningen som vidarebefordrar avfallet till SÖRAB. Därmed finns rutiner för hur det tas om hand på ett säkert sätt tills det når kommunens mottagning av farligt avfall.

Kemikaliehantering:

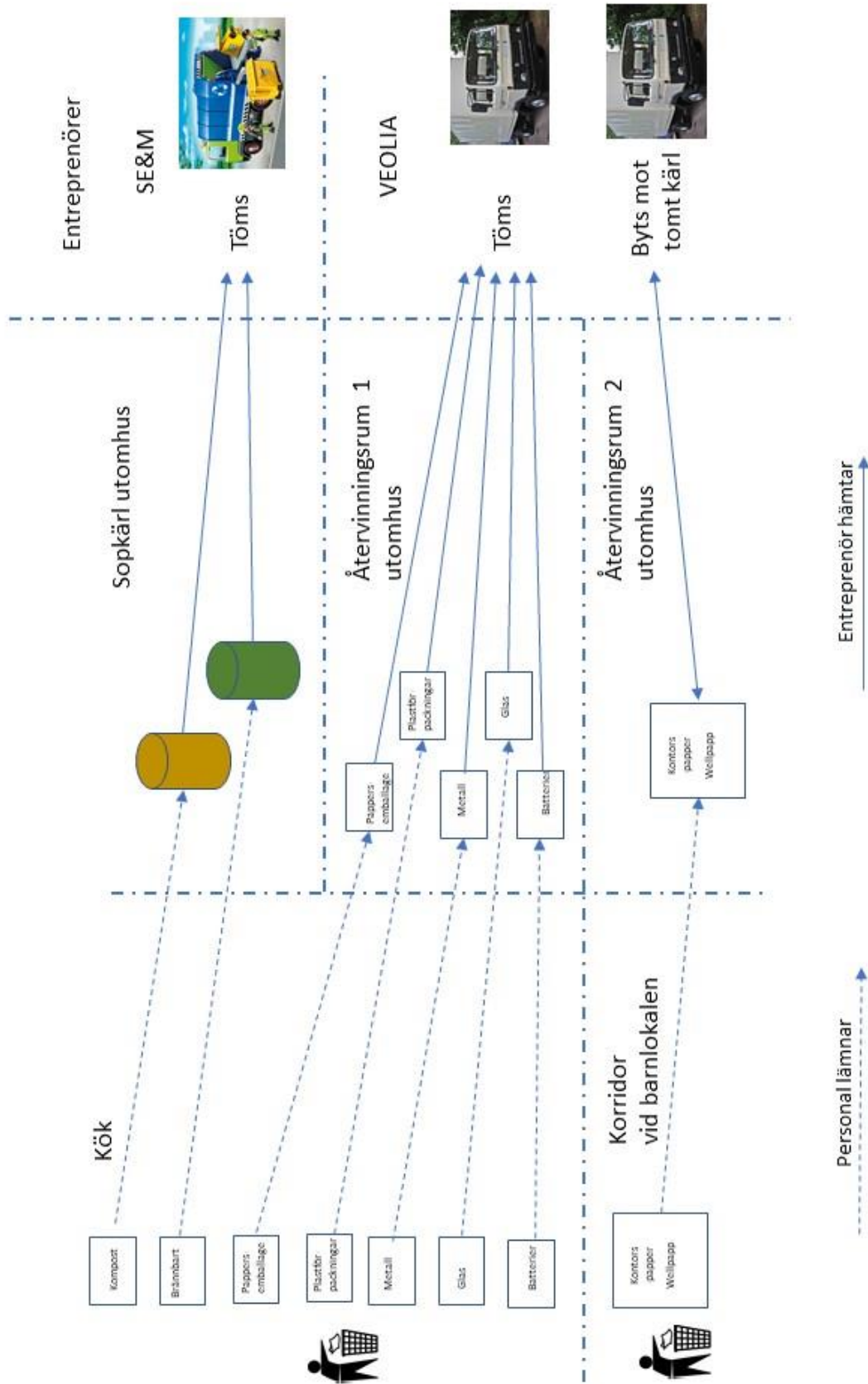
Våra kemikalier hanteras och förvaras i enlighet med de lagar och anvisningar som finns. Vi har säkerhetsdatablad för all våra kemikalier och det finns en upprättad lista över alla farliga produkter som vi använder. När vi köper nya kemikalier begär vi säkerhetsdatablad från leverantörerna. Det finns en medvetenhet om kemikaliernas påverkan på miljön och därför väljer vi alltid den minst dåliga produkten först. Därmed följer vi försiktighets- och substitutionsprincipen vid inköp av kemikalier. Vi har gått igenom vilka av dem vi behöver och i vilka mängder. Vi köper inget utöver det. Våra städmetoder påverkar miljön så lite som möjligt. Exempelvis använder vi miljövänligt golvvax. Vår tvätt sköts så miljöanpassat som möjligt.

Övrigt: Det finns rutiner för uttjänta kontorsmaskiner och telefoner. De återlämnas till leverantör eller elektronikskrotningssfirma. Det finns delvis rutiner för att det skall vara lätt att återlämna, lagra och återanvända begagnat kontorsmaterial.

Kemikalier och avfall miljö- och hållbarhetsmål

Delmål	Åtgärd/aktivitet	Resurser	Ansvarig	Planerat färdigdatum	Klart/uppföljning
Återvinna metall i samband med kremationer	Teckna avtal med entreprenör enligt ramavtal Samla in och sortera	Kyrkogårdschefen Krem medarbetare	Krematorie- föreståndare	2017	Avtalsskrivning i januari 2017. Första hämtning november 2017
Vi fasar ut miljö- och hälsofarliga produkter på ett säkert och lagligt sätt	Framtagning av rutin/information om färgmärkning enligt SEOM som vägleder ansvariga hur de ska hantera kemikalier som ska fasas ut.	Fastighetsansvarig	Fastighetsansvarig för föreskrifter, Enhetschef för tillämpning	Februari 2017	Februari 2018
Våra hyresgäster sorterar på rätt sätt utan att vi som anställda behöver ordna till det efter dem.	Information om rutiner skrivs in i hyresavtal för de som hyr lokaler. Införa tilläggsavgift om de inte skött städ och sortering som tecknas i avtalet.	Resp lokalsansvarig Fastighetsansvarig	Ekonomi-och fastighetschef	Februari 2017	Februari 2018
Det finns sopsortering på lägergårdar/externa anläggningar som vi nyttjar	Ta reda på hur det ser ut samt vidta möjliga åtgärder och följ upp i avtalet.	Lägerledare	Lägerchef	Februari 2017	Februari 2018
Vi hanterar kemikalier och farligt avfall med hög säkerhet	Upphandling av tjänsten "Chemgroup mini" (pro?)	HR-specialist Gällande budget	Ekonomi-och fastighetschef Kyrkoherde	December 2019	Avtal: november 2019 Implementering: december 2019

Edsbergskyrkans sop- och återvinningsflöde

8. GENOMFÖRDA UTBILDNINGAR OCH UTBILDNINGSPÅN

Utbildning	Not	Målgrupp/deltagare	När	Genomförd
Grundutbildning		All personal Storsamlingar	Fas 1	Hösten 2016
Pilot "Tänk hållbart"		All personal Tureberg	Fas 2	2017
Grundutbildning "Tänk hållbart" Del 1 och 2	1)	All personal	2018-2019	75 % Våren 2019
Grundutbildning "Tänk hållbart" Del 3 och 4	1)	All personal	2018-2019	75 % Hösten 2019
Miljöörkortet	2)	Stödenheterna	2018	80 % Våren 2019
Miljöörkortet	2)	Kyrkogårdspersonal	2018	80 % Våren 2019
Grundutbildning		Miljösamordnaren	17 nov 2017	17 nov 2017
Fortbildning för miljösamordnare		Miljösamordnaren	2018 3 steg Januari, mars, maj	2018
Studie- utbildningsresa för miljösamordnare		Miljösamordnaren	Maj 2019	22-23 maj 2019
Grundutbildning Tänk hållbart! Del 5	1)	All personal	Hösten 2019	Storsamling Oktober 2019
Solidariskt altarbord WS		Vaktmästare, värdinnor och andra	Hösten 2019	
<i>Kurs/uppdatering: "Köksvägen till hållbarhet" eller motsvarande.</i>		<i>alla berörda i församlingen som gör mindre inköp</i>	<i>snarast</i>	Planerad
Fortsatt grundutbildning	3)	Nyanställda m.fl.	Löpande	Löpande

- 1) Egenutvecklad grundutbildning som genomföres 4 delar distriktsvis + 1 storsamling
Del 1 Ekologi och ekonomi i samklang – Om hållbarhet och grön ekonomi
Del 2 Medmänskliga möten – Hållbara relationer
Del 3 Stormöte - Silverdals griftegård: Ekologi i praktiken Våra gravar
Del 4 Hållbart liv - om balansen mellan arbetet och vilan
Del 5 Var dag med Gud
- 2) Utbildningsgruppen AB: Digital utbildning
- 3) Svenska kyrkans digitala miljöutbildning
Ref. <http://svenskakyrkan.contento.se/core/content/miljoutbildning>

9. GRUNDUTBILDNING MILJÖ OCH HÅLLBARHET FÖR FÖRTROENDEVALDA

Namn	Kyrkoråd	Genomförd Grundutbildning fas 2 2)	Genomförd Grundutbildning fas 1 1)
Kristofer Runow	ordinarie	oktober 2019	X
Lilian Lama	ordinarie	oktober 2019	X
Marie Hård	ordinarie	oktober 2019	X
Bernt Josephson	ordinarie		
Jenni Rosqvist	ordinarie	oktober 2019	
Sara Oldner	ordinarie	oktober 2019	
Daniel Grahn	ordinarie		X
Christina Callmer	ersättare	oktober 2019	
Britt-Marie Lindberg	ersättare	oktober 2019	
Per-Åke Jonsved	ersättare	oktober 2019	X
Anna Welander	ersättare	oktober 2019	
Stig Nyman	ersättare	oktober 2019	X
Övriga 3)			
KF, KGU, DR			

- 1) Grundläggande om klimatkrisen, hållbarhet, kyrkans roll och uppgift, till stor del utifrån Biskopsbrevet och med koppling till Skapelsetid. Genomfördes under mandatperioden 2013-2016 under ordinarie möten.
- 2) Svenska kyrkans digitala miljöutbildning
 Ref. <http://svenskakyrkan.contento.se/core/content/miljoutbildning>
 Syftet med denna miljöutbildning är att ge anställda och förtroendevalda inom Svenska kyrkan en gemensam förståelse för vår tids miljöutmaningar och hur de kopplar till Svenska kyrkans verksamhet och identitet. Utbildningen spänner över både teologi och praktik. Man lär sig begrepp som är centrala i dagens samhällsdiskussioner och får tips om hur man kan ta miljöarbetet vidare. Utbildningen kan göras individuellt och i grupp. Det rekommenderas att den görs i grupp för att dra nytta av den kunskap som finns bland kollegorna och skapa diskussion om vad frågorna aktualiserar i just kursdeltagarens kontext. Utbildningen innehåller gott om reflektionsfrågor och även lästips för den som vill lära sig mera. Utbildningen tar uppskattningsvis ca 1 timma att göra individuellt. Görs den i grupp bör en halv till en dag avsättas.
- 3) Informerats om Svenska kyrkans digitala miljöutbildning, se ovan.

10. MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER – SAMTLIGA BYGGNADER

Församlingshuset

BV-id 129428	Församlingshuset huvudbyggnad
BV-id 129431	Församlingshuset Lilla Himlen
Fastighet:	Centrum 6
Funktion:	lokaler för administrativ verksamhet
Yta:	1737,8 m ² + 1053,1 m ²
Adress:	Sköldvägen 10A -10C, Sollentuna.

MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER

El:	SEOM Bra miljöval
Uppvärmning:	fjärrvärme
Ventilation:	FTX
Styr och regler:	tids- och larmprogrammering
Varmvatten:	fjärrvärme

Turebergskyrkan

BV-id 129430	Tureberg Café delen
BV-id 129416	Tureberg Kyrkdelen
Fastighet:	Centrum 6
Funktion:	kyrksal samt lokaler för församlingsverksamhet
Byggår:	2000
Yta:	1090,1 + 431,4 m ²
Adress:	Sköldvägen 12 A- 12 C, Sollentuna

MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER

El:	SEOM Bra miljöval
Uppvärmning:	fjärrvärme
Ventilation:	FTX
Styr och regler:	tidsprogrammerat
Varmvatten:	fjärrvärme

Edsbergskyrkan

BV-id 129422	Edsberg administrativa flygeln
BV-id 129423	Edsberg klockstapel (ej uppvärmd)
BV-id 129421	Edsbergskyrkan församlingshem
Fastighet:	Evangeliet 2
Funktion:	kyrksal, församlingsverksamhet, administration
Byggår:	1972
Yta:	120,2 + 13,4 + 770,1 m ²
Adress:	Kaplansbacken 2

MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER

El:	SEOM Bra miljöval
Uppvärmning:	fjärrvärme till ventilation direktverkande el till element
Ventilation:	återluft och FTX
Styr och regler:	tidsprogrammerat
Varmvatten:	fjärrvärme

S:t Eriks kyrka

BV-id 129436

Fastighet:

Funktion:

Byggår:

Yta:

Adress:

S:t Erik

Turkosen 16

Kyrksal samt lokaler för församlingsverksamhet

1921

702 m²

Utsiktsvägen 6

MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER

El:

Uppvärmning:

Ventilation:

Styr och regler:

Varmvatten:

SEOM Bra miljöval

direktverkande el

avsaknad i kyrkorum och uppåt samt tilluft i källare

rörelsestyrd

el

Sollentuna kyrka

BV-id 129425	Sollentuna kyrka
Fastighet:	Norrviken 2:18
Funktion:	kyrksal
Byggår:	slutet av 1100-talet
Yta:	537 m ²
Adress:	Kyrkvägen 2

MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER

El:	SEOM Bra miljöval
Uppvärmning:	fjärrvärme
Ventilation:	frånluft
Styr och regler:	tidstyrd
Varmvatten:	fjärrvärme

Klockaregården

BV-id 129433

Fastighet:

Funktion:

Byggår:

Yta:

Adress:

Klockaregården villadelen

Norrviken 2:14

bostad

1920-tal

287 m²

Johan Berndes väg 3

MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER

El:

Uppvärmning:

Ventilation:

Styr och regler:

Varmvatten:

SEOM Bra miljöval

fjärrvärme

radonfläkt, köksfläkt och frånluft från toaletter.

på hela tiden

fjärrvärme

S:t Larsgården

BV-id 129438

Fastighet:

Funktion:

Byggår:

Yta:

Adress:

S:t Larsgården

Norrviken 2:7

Församlingshem

1990

1258 m²

Prästgårdsvägen 4

MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER

El:

Uppvärmning:

Ventilation:

Styr och regler:

Varmvatten:

SEOM Bra miljöval

fjärrvärme

FTX

tidsstyrd

fjärrvärme

Blomsterhörnan

BV-id 129439

Fastighet:

Funktion:

Byggår:

Yta:

Adress:

Sollentuna Blommor fastighet

Norrviken 2:7

butik

1960-tal

77 m²

Prästgårdsvägen 2

MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER

El:

Uppvärmning:

Ventilation:

Styr och regler:

Varmvatten:

SEOM Bra miljöval

fjärrvärme

självdreg

-

fjärrvärme

Kummelby kyrka

BV-id 129429	Kummelby (ej friggebod)
Fastighet:	Hemgården 3
Funktion:	kyrksal, församlingsverksamhet, administration
Byggår:	1990
Yta:	1053
Adress:	Kummelbyvägen 3

MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER

El:	SEOM Bra miljöval
Uppvärmning:	fjärrvärme
Ventilation:	frånluft och självdrag
Styr och regler:	tidsstyrd
Varmvatten:	fjärrvärme

Silverdalssalen

BV-id	Silverdalssalen
Fastighet:	Helenelund 7:9
Funktion:	Församlingshem
Byggår:	1960-tal
Yta:	?
Adress:	Sollentunavägen 19A

MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER

El:	SEOM Bra miljöval
Uppvärmning:	direktverkande el
Ventilation:	FTX i salen och frånluft i Blomsterkiosk
Styr och regler:	tidsstyd med CO ₂
Varmvatten:	direktverkande el

Silverdalskapellet och Krematorium

BV-id 129451	Silverdals krematorium
BV-id 129450	Silverdalskapellet
Fastighet:	Helenelund 7:9
Funktion:	Kapell
Byggår:	1969
Yta:	672+685 m ²
Adress:	Garnisonsbacken 3 och Griftegårdsstigen 2

MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER

El:	SEOM Bra miljöval
Uppvärmning:	oljepanna RME
Ventilation:	tilluft
Styr och regler:	tidsstyrd
Varmvatten:	olja och direktverkande el

Garnisonskapellet

BV-id 129454	Garnisonskapellet
Fastighet:	Helenelund 7:9
Funktion:	Kapell
Byggår:	1922
Yta:	82 m ²
Adress:	Griftegårdsstigen 6

MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER

El:	SEOM Bra miljöval
Uppvärmning:	direktverkande el
Ventilation:	frånluft
Styr och regler:	tidsstyrd
Varmvatten:	direktverkande el

Silverdal personalbyggnad

BV-id 129457	Silverdal personal
BV-id 129456	Silverdal verkstad
BV-id 129463	Silverdal väntrum
Fastighet:	Helenelund 7:9
Funktion:	Personalutrymmen och verkstad
Byggår:	1960-tal
Yta:	144 + 235 + 43 m ²
Adress:	Griftegårdsstigen 7

MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER

El:	SEOM Bra miljöval
Uppvärmning:	Direktverkande el
Ventilation:	FTX och frånluft
Styr och regler:	tidstyrd
Varmvatten:	direktverkande el

Stillhetens kapell

BV-id 129490

Stillhetens kapell södra delen

BV-id 129491

Stillhetens kapell norra delen, Bårhus

Fastighet:

Norrviken 2:7

Funktion:

Kapell och bårhus

Byggår:

1917, tillbyggt 1973

Yta:

76 +94 m²

Adress:

Johan Berndes väg 1

MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER

El:

SEOM Bra miljöval

Uppvärmning:

Direktverkande el

Ventilation:

Vad? (preciseras)

Styr och regler:

Hur?

Varmvatten:

direktverkande el

Nya Personalbyggnaden

BV-id 129495	Personalbyggnaden nya
Fastighet:	Norrviken 2:15
Funktion:	Personalbyggnad
Byggår:	1950-tal
Yta:	185 m ²
Adress:	Johan Berndes väg 1

MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER

El:	SEOM Bra miljöval
Uppvärmning:	Fjärrvärme
Ventilation:	FTX
Styr och regler:	Tidsstyrd
Varmvatten:	fjärrvärme

Gamla personalbyggnaden

BV id 129496	Personalbyggnaden gamla
Fastighet:	Norrviken 2:15
Funktion:	övrig verksamhet
Byggår:	1920-tal
Yta:	331 m ²
Adress:	Johan Berndes väg 1

MILJÖPÅVERKANDE INSTALLATIONER

El:	SEOM Bra miljöval
Uppvärmning:	fjärrvärme
Ventilation:	frånluft
Styr och regler:	tidsstyrd
Varmvatten:	fjärrvärme